

15.04.2024

POL-2024-11259

Oikeusministeriö
kirjaamo.om@gov.fi

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö virkarikossäännösten uudistamista koskevista selvityksistä, 19.1.2024, VN/30101/2021.

Keskusrikospoliisin lausunto

1 Asia

Oikeusministeriö on 19.1.2024 pyytänyt Keskusrikospoliisin lausuntoa rikosoikeudellisen virkavastuun nykytilaa ja yleisiä kehittämistarpeita koskevasta arviomuistiosta sekä virkarikossääntelyn kehittämistarpeita koskevasta selvityksestä.

Oikeusministeriössä on laadittu virkatyönä rikosoikeudellisen virkavastuun nykytilaa ja yleisiä kehittämistarpeita koskeva arviomuistio, jonka tarkastelun kohteena on ollut rikoslain 40 luvun virkarikokset, rikoslain ulkopuoliset rikosoikeudelliset virkavastuusäännökset, rikoslaissa säädetty korotettu rikosoikeudellinen virkamiessuoja ja eräät rikoslain yleisen osan säännökset. Arvioinnin taustalla ovat olleet virkavastuuseen vaikuttavat yhteiskunnalliset muutokset ja eduskunnan sosiaali- ja terveysalan uudistuksen yhteydessä hyväksymä lausuma. Arviomuistion johtopäätöksenä on, että virkarikossäännökset eivät täysin vastaa nykyhetken tarpeita.

Virkarikossääntelyn kehittämistarpeita koskevassa selvityksessä tarkastellaan virkavastuujärjestelmää ja erityisesti virkarikoksia koskevaa sääntelyä. Ehdotuksena on muun muassa, että määrittelyjä siirrettäisiin rikosoikeudellisesta sääntelystä hallinto-oikeudelliseen sääntelyyn.

2 Keskusrikospoliisin lausunto

Keskusrikospoliisi kannattaa lähtökohtaisesti esitettyjä muutosehdotuksia rikosoikeudellisen virkavastuun laajentamisesta sekä virkarikossääntelyn selkiyttämisestä. Lisäksi pääsääntöisesti kannatettavina muutosehdotuksina voidaan pitää ehdotuksia sääntelyn selkiyttämisestä koskien muun muassa virkavelvollisuuden ja virkarikosten määrittelyä.

Keskusrikospoliisi pitää perusteltuna, että kaikkiin julkisia tehtäviä hoitaviin henkilöryhmiin tulisi jatkossa soveltaa samoja virkarikossäännöksiä henkilön muodollisesta asemasta riippumatta, jolloin virkavastuun keskeiseksi sisällölliseksi perusteeksi olisi otettava julkisen tehtävän tai julkisen hallintotehtävän hoitaminen. Virkavastuun tulisi olla kaikille henkilöryhmille sama, mikäli

henkilöt hoitavat samankaltaisia tai samoja asioita ja tehtäviä. Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaisesti lainsäädännöllisten ratkaisujen tulisi olla johdonmukaisia ja yhdenvertaisia henkilöryhmien välillä. Erityisen tärkeää yhdenvertainen sääntely on, kun kyseessä on käytännössä samankaltaisten tai samojen tehtävien hoitaminen.

Mahdollisessa arviomuistion muutosehdotusten jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että julkinen tehtävä ja julkinen hallintotehtävä ovat käsitteen tasolla riittävän tarkasti määritelty.

Kun rikosoikeudellista virkavastuuta kehitetään, tulisi huomioida myös tavat, joilla virkarikoksia voidaan ennaltaehkäistä ja rikosilmoituksen tekemisen harkintaa helpottaa. Rikosilmoituksen tekemisen ei pidä sisältää poliittista harkintaa ja tutkintavastuu tulisi jo varhaisessa vaiheessa luovuttaa esitutkintaviranomaiselle. Keskusrikospoliisi toteaa esimerkinomaisesti, että esimerkiksi kuntalain (410/2015) 85 §:n 2 momentissa säädetään "*ilmeisestä virkarikoksesta*", joka joissain tapauksissa voi vaikeuttaa rikosilmoituksen kirjaamisessa käytettävää harkintaa. Virkarikossääntelyn kehittämistarpeita koskevassa selvityksessä esitetty ehdotus virkavastuuta koskevan sääntelyn kehittämisestä rikosilmoituksentekovelvollisuuden osalta on kannatettava, sillä ehdotus voisi osaltaan helpottaa harkintaa rikosilmoituksen kirjaamisen osalta ehdotetussa kohdassa tarkoitettujen lakien soveltamisalalla.

Lisäksi Keskusrikospoliisi katsoo olevan perusteltua, että rikosoikeudellisen ja hallinto-oikeudellisen virkavastuun välistä suhdetta täsmennetään. Tämä vaatisi todennäköisesti samankaltaista tarkastelua ja kartoittamista kuin nyt lausuttavana olevissa muistiossa ja selvityksessä on tehty.

Keskusrikospoliisi toteaa, että virkarikossääntelyn kehittämisessä on edellä mainittujen seikkojen lisäksi otettava huomioon myös jokaisen virkamiehen ja työntekijän oikeusturva. Sääntelyn tulisi olla riittävän selkeää, jotta jokainen pystyy arvioimaan sääntelyn tarkoittaman henkilöryhmiä koskevan soveltamisalan sekä sääntelyn perusteella muodostuvan virkavastuun laajuuden.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Robin Lardot

Ylitarkastaja

Roosa Viljanen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 15.04.2024 klo 12:33. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Oikeusministeriö